

TRÆK AF SVØMMEFUGLENES LIV PAA GRÆSHOLMEN VED CHRISTIANSØ

AF

ARNE LARSEN

STUD. MAG.

I de sidste Aar har jeg flere Gange besøgt den lille Øgruppe Ærteholmene, der ligger ca. 20 km NNØ for Bornholm. Blandt de tre Øer, af hvis Natur jeg derved har lært noget at kende, er Christiansø og Frederiksø beboede af en driftig Fiskerbefolkning; Græsholmen er derimod ubeboet, og da den ligger 300 m fra de to andre, har Fuglene her fundet sig en fredelig Plads. Den har et Areal paa 11 ha og er en lav Klippeø, hvis højeste Punkt kun er 10 m over Havfladen; for største Delen er den beklædt med et Græstæppe og overstrøet med Blokke og Grus. Inde mellem Blokkene er der et lavt Krat af Slaaen og Tjørn, medens Træer mangler.

Græsholmen er i Grunden fattig paa Fuglearter, men de, der findes, er til Gengæld interessante. Den eneste Vadefugl, jeg har set ruge derovre, er Strandskaden, *Hæmatopus ostreologus*. Det dybe Vand langs Kysten og de meget faa Orme og Bløddyr, det brakke Vand byder paa, hindrer Udfoldelsen af det rige Vadefugleliv, som karakteriserer mange af de danske Kyster. Derimod har Svømmefuglene bedre fundet sig til Rette, og jeg har iagttaget 8 rugende Arter.

Maagerne er langt de talrigste. Stormmaagen, *Larus canus*, bebor den centrale Del af Øen og findes i adskillige Tusinder. Uden for denne Koloni bor Sildemaagerne, *Larus fuscus*, og nogle faa Havmaager, *Larus argentatus*. Sildemaagen er ikke med Sikkerhed paavist rugende andre Steder i Landet; den har sine store Ynglepladser i den norske, svenske og finske Skærgaard. Her har den nu paa dansk Grund fundet sig et Fristed. Den findes i store Mængder og yder et væsentligt Bidrag til den Koncert, man hører derovre. Dens ensformige, men gennemtrængende Skrig: gak-gak-gak lyder ustandseligt, medens den svæver over Hovedet paa den interesserede Redebesker og

ofte i ildsom Flugt styrter sig ned paa sin Ven, men formodede Fjende. Rederne, der lige saa lidt som de andre Maagearters kan kaldes Kunstværker, anlægges i Græsset, i Gruset eller i opskyllet Tang. Æggenes Antal er oftest 2, dog ikke sjældent 3, og deres Farve hyppigst mørkebrun med sorte Pletter, men meget varierende. Ungerne løber straks af Reden og strejfer om mellem Stenene. Griber man en af dem, gylper den en grødet Masse af halvfordøjede Silderester op. Allerede i Begyndelsen af Juli ser man ved Bornholms Kyster flyvefærdige Unger af Silde- maagen, formodentlig for en stor Del stammende fra Græsholmen. En halv voksen Unge derfra er nu opstillet i den danske Samling paa Zoologisk Museum.

Ternerne er kun repræsenterede ved to Arter, den almindelige Terne, *Sterna hirundo*, og Havternen, *Sterna macrura*; de ruger i smaa Kolonier paa 20—30 Reder.

Værd at lægge Mærke til er de mange Ederfugle, *Somateria mollissima*, der af de Indfødte kaldes Aaboer; jeg anslaaer iaar, 1925, Redernes Antal til ca. 200. Lister man sig ind mellem Blok- kene, flyver Fuglene af, efterladende sig en mindre appetitlig, gul, flydende Masse paa Æggene. Rederne anbringes dels frit i Græs- set, dels under et Klippefremspring eller en Busk. Æggenes Antal er 4—5, undertiden 6, ja en enkelt Gang 7; de er altid dækkede af de dejligste Dun, som Øernes Kommandant fra gammel Tid har Ret til at samle. Morsomt er det at se, saa tam Ederfuglen bli- ver i Løbet af Sommeren. Man ser den i Ro og Fred svømme med sine Ællinger inde mellem Havnens Fiskekvaser; den hører ligefrem med til det Christiansøske Landskab. Desværre gaar Størstedelen af Ungerne i Løbet af Sommeren til Grunde. Be- boerne beretter om, hvorledes en enkelt Storm kan decimere deres Antal i alvorlig Grad, og man hører ogsaa grufulde Be- skrivelser af, hvorledes Kæmpemaager, antagelig omstrejfende Svartbage, undertiden foranstalter Massemyrderier paa de stak- kels Ællinger.

En ejendommelig Fugl inden for den danske Fauna er Al- ken, *Alca torda*, der her fra gammel Tid har fundet sig hjemme. Jeg har de sidste fire Aar haft Lejlighed til at iagttage den, og sidste Grundlovsdag, den 5. Juni, fandt jeg 10 Reder. Der var an- tagelig flere, da jeg talte 100 voksne Individuer svømmende langs Kysten. Ægget er tillige vanskeligt at finde, da det anbringes langt inde under de største Blokke, saa selv den mest fanatiske, skarpt-

synede og langfingrede Æggesamler kun med megen Møje vil faa tilfredsstillet sine Lyster. Alken ruger i smaa Kolonier. Det er en sky Fugl, og den er altid langt borte, inden man opdager Reden. Den 17. Juli iaar, da jeg anden Gang besøgte Øen, oplevede jeg dog paa ganske nært Hold at se en lykkelig Moder ruge sin Unge, der med uskyldige Øjne tittede frem bag Modrens Vinge. Mærkeligt nok var denne Alk kun meget lidt bange, og først efter gentagne Ganges Berøring løste den Afgangsbillet. De fleste af Ungerne var denne Gang udrugede og svømmede i Flok med de gamle. Dens Stemme har jeg aldrig hørt, men Drengene fortæller, at den skal kunne frembringe en ret kraftig, brølende Lyd. Alken ses aldrig ved de beboede Øer uden i ilsom Flugt. Befolkningen kalder dem Søpapegøjer og skelner mellem de langnæbbede og de kortnæbbede. De første er antagelig Tejster, der kommer dertil om Vinteren, og som tidligere har ruget derovre, men nu ikke findes mere. Det er det eneste Sted her i Landet, hvor Alken ruger.

Hvert Aar findes der en halv Snes Par af den Toppede Skallesluger, *Mergus serrator*, som her kaldes »Skrækand«. Dens Rede med op til 15 Æg anbringes altid under de mest stikkende Buske og skjules forbløffende godt med Dun, naar Fuglen flyver af. Den ruger ret sent og har aldrig haft udruget, naar jeg har været derovre. Fiskerne fortæller, at ogsaa Skrækænderne kommer med deres Ællinger ind i Havnen.

Desværre har nogle Fiskere iaar faaet Lov til at indsamle Maageæg derovre, og Resultatet har været 14—15000 Stykker. For Maagebestanden spiller dette sikkert ingen Rolle, da Tilladelsen udløber den 24. Maj, men for de mere ømtaalelige Fugle, som Ederfugl og Alk, vil det sikkert i Løbet af nogle Aar betyde et Minus. Jeg haaber derfor, det ved en Skrivelse, jeg har sendt til Naturfredningsraadet, skal lykkes at faa Græsholmen fredet fuldstændigt, saaledes at Danmarks eneste Fuglefjeld stadig maa være til Glæde for vore Fuglevenner.